

kultuurikava.ee

Eesti kultuuri
teejuht
internetis

13.10.2017

Kui nähtamatu teeb nägijaks

Emilia van Lynden: „Kunstimaailm on piisavalt elitaarne ja meie ülesanne on tuua selle osalejad maa peale tagasi. Selleks tuleb võrdselt suhelda koorekihi ja tavakülastajaga.“

MADLI EHASALU

Tänavust, kaheksandat Eesti fotokunstimessi külastas Amsterdami rahvusvahelise fotomessi „Unseen“ kunstiline juht Emilia van Lynden (1989), ta on ka fotomessi väljaande Unseen Magazine peatoimetaja. Tema eesmärk oli hinnata ja nõustada Tallinna messi ja selle korraldajaid. Emilia van Lynden oli kindel, et me peaksime eelkõige keskenduma omavahelisele koostööle ja siinsete partnerite leidmisele, et viia Eesti nüüdiskunst rahvusvahelisele kaardile.

Amsterdamis 22. – 24. IX toimunud rahvusvahelist fotomessi „Unseen“ korraldatakse 2012. aastast. „Unseen“ tegutseb ka aastaringse nüüdisfotograafia platvormina. Tänavusest messist võttis osa 53 galeriid üle maailma, neist kolmandik oli Hollandist.

Fotograafia on produktsiooni ja hinnapoliitika eripära tõttu üks kergemini kaubastatav nüüdiskunsti meedium. Kas Madalmaade pikaajaline kunstikogumise traditsioon juba XVII sajandist peale on teinud Amsterdamist ka suurepärase asukoha fotograafia messile?

Meie kunstikogumise pärand on tugev, kuid see ei tähenda, et see on kandunud läbi sajandite iseenesest. Ka Itaalias on võimsad kunstikogumise traditsioonid, kuid nüüdisfotograafia ei kuulu sealsete kogujate huviorbiiti. Hollandis on tugevad kunstiakadeemiad, nüüdiskunsti institutsioonid, galeriid ja kuraatorid. Nüüdiskunstiga seotud inimesed on loonud ka pärandi säilimiseks tugeva pinnase. Meil ei toimu küll suurel hulgal kunstimesse, kuid saab rääkida hästi toimivast koostööst. Koostöö põhjuseks võib pidada hollandlaste avatud mõttelaadi. Madalmaade fotokunsti mitmekesisus toodi messikülastajateni just võtmesündmustega nagu „Avatud galerii öö“ („Open Gallery Night“) või „Linnaprogramm“ („City Programme“). Meie galeriid võivad olla küll väikesed, kuid on pälvinud rahvusvahelise tunnustuse, sest galeristid töötavad ka rahvusvaheliselt tunnustatud kunstnikega.

„Unseen“ on kutsutud osalejatega üritus. Kas ja kui palju messi väljapanekutest on korraldajate kureeritud?

Ma ei ütleks, et just kureeritud väljapanekud, pigem oleme nõu- ja abiandjad, osalejad valisime koos nõuandva komiteega. Suletud osalemisvorm annab meile suurema valikuvabaduse ja on taganud kvaliteedi.

„Unseeni“ fotomessi identiteedi keskmes on riskivalmidus ja uutele talentidele võimaluse andmine. Kas see ei ole riskantne?

„Unseeni“ messi tugevuseks on siinsed galeriid, kes usuvad messi ideedesse ning on valmis võtma majanduslikku riski. Klassikalist turuloogikat arvesse võttes on tegemist suure riskiga. 142 messil esinenud kunstnikust 95 esitles oma teoseid esmakordselt. Esmaettekanne tähendab, et teoseid ei ole varem näidatud üheski galeriis, institutsioonis või üritusel, need ei ole veel kunstiturule sisenenud. See võib tähendada galeriidele ebamäärast müüki, sest nad ei saa olla kindlad, kuidas publik teosed vastu võtab.

Üks viis jõuda laiema publikuni on keskenduda publikuprogrammidele. Oled rõhutanud ka kunstniku ja publiku otsekontakti tähtsust. Eestis produtseeritakse palju, kuid tihtipeale jääb praegune kunst siseringi huviks. Kuidas see sealt välja saada?

Soovitan hakata kõnelema keeles, millega laiem vaatajaskond oskab suhestuda. Paljudes Eesti fotokunstimessil eksponeeritud teostes käsitletakse isiklike teemasid, nagu perekond ja inimsuhtlus. Kui need teemad publikule lahti rääkida, saab osutada ka sellele, et nüüdiskunst ei ole midagi kättesaamatut, kauget. „Unseeni“ messiga oleme soovinud luua keskkonda, kus külastajal ei teki tunnet, et peab olema uskumatult rikas, et olla teretulnud. Näitame, et igaüks võib olla kunstikoguja, sest foto ei ole kallis ja sellega võib panna aluse oma kogule. Ka galeriidele oleme püüdnud selgitada, kui tähtis on, et nende kunstnikud oleksid valmis külastajatega suhtlema. Kolleksionääride arvates ei piisa alati ainult galeristiga suhtlemisest, see on kajastunud ka müüginumbrites. Palju põnevam on kuulda otse kunstniku käest, kuidas ta teos on valminud, millised on olnud inspiratsiooniallikad jne.

Emilia van Lynden: „Eesti kunstimaastik peab saama majanduslikult iseseisvaks, sest Euroopa Liidu toetused ei kesta igavesti.“

Mari Armei

„Unseeni“ messi uusim lisandus CO-OP jätab välja vahemehe, galeristi. Kas kunstnike kollektiivid saavad müügipinda kasutada ka performatiivselt, tegevuskunstiaktiks jne?

CO-OPi töötasime välja koos kuraatori Lars Willumeitiga selleks messiks, kutsusime seal oma loomingut esitama kolmteist rahvusvahelist kunstnikekollektiivi. Fotokunstnikele ei jätku piisavalt galeriisid. Neid esindava galerii otsimise asemel on kunstnikud ise hakanud tegutsema kollektiivina väiksemas projektiruumis. Kunstnike kollektiivid suudavad algatada omavahelist koostööd, kuid see pole piisav kunstiturule pääsemiseks. Olemegi pakkunud sellistele initsiaatoritele võimaluse esineda galeristi vahendusega. CO-OP on projekt, millega pakutakse kunstnikele katsetada mitmesuguste müügitradetega. Näiteks kollektiiv Dead Darlings korraldas messil oksjoni, see oli üpris ebatavaline idee. Itaalia rühmitus POIUYT transformeeris oma pinna raadiojaamaks, mis toimus kohtumispaigana. Prantsuse kunstnik Camille Lévzque, kes esines kollektiivi Live Wilde Collective nime all, esitles seitset rahvusvahelist kunstnikku ning avalikustas messil, et tegemist oli tema *alter ego*’dega. Pakume iseorganiseerunud kunstnikele võimalust messil suhestuda publikuga uudsel viisil. Määrav on kunstniku kohalolek, meie suunamine nad mugavustsoonist väljuma oma teoste selgitamise ja esitusviiside vaheldamise abil.

„Unseeni“ sihtrühm on siiski nooremapoolne kunstihuviline, kuid räägi ka traditsioonilisest kogujast. Paljud Amsterdami galeriid ja projektiruumid, nagu Kunstverein ja Jeanine Hofland, korraldavad kunstisalongilaadseid ettevõtmisi. Kas see on ka „Unseeni“ meetod?

Madalmaade kunstiturg ei saa jääda lootma 50ndates ja 60ndates eluaastates suurtele ostjatele. Noore ostjani jõudmiseks oleme algatanud ajakirja Unseen Magazine. Oluline on keskenduda järgmise põlvkonna fotoentusiastile, mitte ainult kindlale ostjale. Samuti on tähtis vaatajale selgitada, et on täiesti normaalne, kui teoste mõtet ei suudeta otsekohe haarata. Nüüdseks juba aastaid „Unseenil“ osalenud Hollandi kollektsoonärid on harjunud rahvusvaheliste galeriide ja kunstnikega. Panustamine noortele ei tähenda, et unustame vanad. Sama kehtib kunstnike kohta. Mitmekesisusest sünnib areng. Tähtis on hoiduda hierarhiatest, selleks oleme liiga väikesed. Kunstimaailm on juba piisavalt elitaarne ja meie ülesanne on tuua selle osalejad maa peale tagasi. Selleks tuleb võrdselt suhelda koorekihi ja tavakülastajaga.

Millised on sinu muljed Tallinna kunstimesist?

Oleme varasematest põlvkondadest avatumad ja õpihimulisemad. See tähendab, et peame iseendaga rohkem töötama ega tohi eeldada, et meid kohe mõistetakse. Just selle peale tuleb Eestis mõelda. On näha siinse kunsnikkonna entusiasmi. Teil on tahe olemas, kuid tehke rohkem tööd praeguse ja tulevase publiku harimisel. Koostöö Eesti suurima kunsti erarahastaja Outset Eestiga on erakordne võimalus ka fotomessil osalevatele kunstnikele. Selle tulemusena müüakse kaks messil väljas olnud kunstiteost kahe rahvusvahelise nüüdiskunsti institutsiooni kogusse. Ilmselgelt on koostöö „Tallinna fotokuuga“ tugevdanud messi, kuid mess peab suutma ka omaette ettevõtmisena silma paista. Kunstnikke tuleb õpetada publikuga suhtlema. Tallinna fotomess on ainuke kunstimesis Eestis, peate kogu aeg kohal olema, et suhelda vaatajaskonnaga ja mõista, kes nad on ja saada neilt kriitilist tagasisidet. Isegi kui messi külastab 50–100 inimest, võib seal olla see üks inimene, kes tahab osta mõne kunstniku või galerii kogu väljapaneku. Kui sa ei suhtle publikuga, siis sa ei saa teada, miks sa ei ole edukas.

Kuidas saavutada suuremat rahvusvahelist huvi? Kas peaksime keskenduma igal korral mingile teemale?

„Unseeni“ on keskendatud ühele meediumile ja otsime just selles meediumis uusi tegijaid. Soovime näidata fotokunsti viimaseid arenguid ning kui kohandada mõni teema nendele kriteeriumidele, siis me vaid piiraksime ennast. Meie eesmärk on osutada fotomeediumi ulatusele ja mitmekesisusele. Kuid Eesti kontekstis oleks mingile teemale keskendumine ilmselt vajalik. Kuid tuletagem meelde, mis on messi missioon – ikka tuua esile noori kunstnikke.

Kas „Unseenil“ väljas olnud noorte kunstnike tööde ostmisega ei kaasne risk, et panustatakse neisse, kes pole ennast veel tõestanud?

Ei ole sellega kohe üldse nõus. Kollektsoonärid kipuvad eelistama suuri nimesid ja nõudma turult kinnitust, et õigustada oma rahapaigutamist. Koguja ja ostja ei ole päris üks ja sama, tulevikus tuleb rääkida järjest enam just ostjast. Ostjast võib aja jooksul saada koguja. Meie põlvkond soovib osta noorte, aga ka vanade kunstnike töid, sest alati ei saa lubada investeerimisriski. Tavaline on, et riskiost teostatakse neljal korral aastas ja muidu ostetakse turvaliselt. Sedasorti tasakaal on loomulik. Vaid vähesed kollektsoonärid, keda tunnen, ostavad kunsti, mida nad kunagi varem ei ole näitustel näinud.

Mida pakute oma partneritele?

Meie peamine partner on ING Bank. Töötame koostöö põhimõttel, mis ei tähenda lihtsalt raha andmist: näiteks rajasime koos ING Talendi auhinna. Meie saame oma kunstnikke toetada ja nende teoseid saab näidata ING Banki kontorites. Meie partneri kliendid hakkavad aru saama, et kunst on vaimne tööriist, mida saab kasutada, et ergutada vestlust, mõtestada ühiskonda. Selle lähtekoha integreerimisel ärimaailma

oleme meigi kunstiprofessionaalidena hakanud arvestama kunsti mitmesuguste vastuvõtmise viisidega. ING tunnustab kõrgelt kunsti väärtust. ING ei ole meie peamine sponsor, vaid peamine partner, kellega koostöös loome uut teadmist. Eesti kunstikeskkond peab saama majanduslikult iseseisvaks, sest Euroopa Liidu toetused ei kesta igavesti. Ühe võimalusena näen koostööd Eesti energeetikasektoriga, et pakkuda jätkusuutlikkust ja toetada noore põlvkonna mõtlejaid.

👁 Post Views: 115

0 Comments **Sirp**

1 Login ▾

♥ Recommend 1 Share

Sort by Best ▾

Start the discussion...

LOG IN WITH

OR SIGN UP WITH DISQUS

Name

Be the first to comment.

ALSO ON SIRP

Häda polariseerumise pärast. Kogemusi ja õpetussõnu vanemalt vennalt

1 comment • 13 days ago

Kulle Raig — Huvi on tekkinud, ehk ei jäägi see teos minu kui pisikirjastaja miinusprojektiks.

Kas tõesti populistide triumf Saksamaa parlamendivalimistel?

1 comment • 14 days ago

Ivar — "raskesti lahendatavad probleemid loovad aga tingimused populistide õitseajale". See on hästi sõnastatud. Aga äkki

Kes on meist õige filosoof?

1 comment • 20 days ago

Märt Väljataga — "kuidas tuleks lugeda Nietzsche teisi mõttekäike – näiteks kritiseerib ta korduvalt sakslaste vaimuvaesust, mistõttu

Nooreks vananemise saladus*

1 comment • a month ago

Jaak Aaviksoo — Millelegi on pihta saadud. Tore!

 Subscribe Add Disqus to your site Add Disqus Privacy